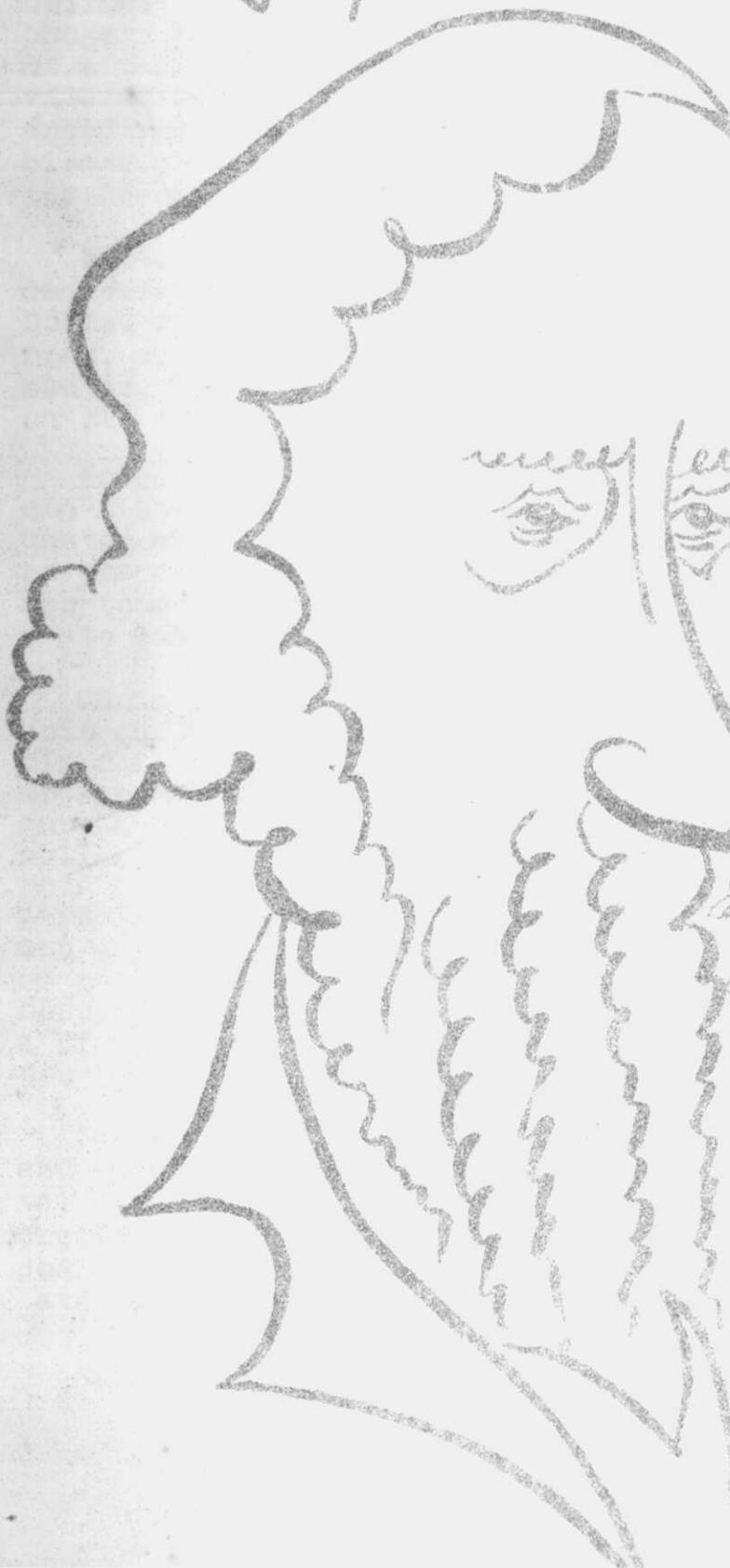

FESTO DE ESGS

Monográfico

Nos lugas que estás de molle
nun que te veas un mal velo.
E quens que os vellas gafas
deixan de raiar arde o espal.
Pois date máis a estimanza,
Siú amea, mi andez con choro;
Bote lles dous mucedas
A des paratos pollosos,
Que te alabaxas e bix a entay
mucha feita vitor veces dos tais ados;
E aos dalgas tor que esquenzen
A feira, que te, no volo
vives enfrade, ao críos,
Ofíndes coa roca o lombo;
E si non volves a refo,
Dalgas ir, que os bix o morro
que os que ao teu mandado queden,
Que non quen, han de ser abondo;
Pra resuscitar a pedazo,
Pra lefarache o teu bicho;
E pa' riupas de moeltas,
Cous que falla, teus bato;
E querás que de contado
Que ha cambaz, Galicia, tou
as ceras fulpeiro.

COÑECENDO

A - MIÑA

TERRA

Un coche serpenteaba pola vella i estropeada carreteira, dentro, un home alto, de cabelo liso e ollos claros, miraba a paisaxe con curiosidade. O entorno fora-se trocando km a km e o que en principio era sequedades, area e más area, agora convertira-se nun férmoso tapiz verdoso, e os puntiagudos cumes era nesto intre suaves e delicadas ondulacións. Por todo isto Galaz percatou-se de que xa chegara a Galiza; a terra que o seu pai tanto amara e que el, aínda estando lonxe, adeprenderá tamén a querer. Seguiu conducindo, cañilando na sua chegada, en como seria a vila onde nasceran os seus ancestros. Coidaba que cícais todo fora distinto a como llo describiran, que da sua casa só quedaran unhas poucas podras, nembargantes deseñaba que non ocurria.

Neste intre unha figura cruzou-se no seu camiño, era unha muller de rostro cadavérico e toda vestida de negro, detrás dela, o gando. Dobrou a curva e agora pudo ver aos labregos que traballaban as terras, un aquí, outro un pouco más alá, sempre soios cos seus pensamentos. Había tamón vacas pacendo nos prados, e un pouco más lonxe un río regaba con auga os campos cercanos.

Ao cabo dunhas horas chegou a unha fonda vila, o como queira que tiña fame i era a hora de comer, decidiu parar. A comida foi abundante, mais resultaronlle estranos algunos platos, xa que ainda que na sua casa estaba acostumado a degustar comidas gallegas, aquellas noñas tomara nunca. Despois de pagar, quedandose sorprendido polo barato que era, seguiu o seu camiño.

Cando chegou a Loira, a vila que tanto deseñaba ver, era dnoite, polo que non pudo contemplar o belo lugar. Ante os seus ollos só había noite e más noite, asomando de vez en cando unha luz entra as árbores. Mais na estrada só a escuridade e o horo. De repente unha figura asomou por entre a vexetación, Galaz parou o coche e falou á muller. Esta sobresaltou-se cando ciu que aquel nozo lle perguntaba pola casa do Lançalot, permanecera pochada tanto tempo que xa lle parécia imposibél que alguón se lembrara dela, mais ainda se estranhou más porque o home, que era tan xoven, lle falaba en gallego, non se gallego que falaban os vellos, mais sen empregar nunca xeadas. Despois de pasados os momentos da sorpresa, a muller indicou-lle a dirección quó tiña que seguir, non sen antes comentarlle que ali non vivia nengún.

Cando Galaz chegou á casa diu-se conta de quó todo era como o seu pai lle dixera: as fiestras, o xardein, as árbores, a antiga fonte, todo estaba ali... todo era igual... A herba aparcia bastante crecida, mais grácias a que a tia Marica iba cada ano a cortar a, podia-se transitar por ali. Caminou un pouco por entre a espesura até que chegou a porta. Un escalofrio corru polo seu corpo, mais

seguiu adiante... hurgou no seu poto e colleu unha chave, a cal introduciu na vella i enferruxada porta. O resultado foi satisfactorio e pudo penetrar na casa. Todo parecia tal e como estaba no ano 1939, ano no que os seus fuxiran por culpa daquela estúpida guerra que nunca debora de existir. Deixábase ver algunha telaraña e tamén moito polvo e algunha rata, mais grácias á tia Marica ainda se podia andar por ela. Recorreu as distintas habitacións, iba dun lado a outro coma se sempre vivira ali, todo era tal e como o inaxiñara. Subiu as escaleras e buscou un cuarto onde dormir. Elexiu un e despois de tirar as colchas da cama puxo enriba o seu saco de dormir. Elexiu un e despois de tirar as colchas da cama puxo enriba o seu saco de dormir e ali pasou a noite.

As primeiras luces da alborada asomaban pola fiestra aberta, lonxe o sol reflexaba-se no mar azulado dando a sensación de que a auga brillaba. Galaaz despertou coa luz, levantou-se e ollou a lonxania. Desde ali podía-se ver con claridade a vila: as pequenas casas de teillados bermellos, os homes que saian das casas azadas e dispuestos a emprender de novo o traballo... algúns, os máis vellos, xa estaban nas terras cava que te cava... A esquerda os homes facíanban no porto, as pequenas embarcacións estaban xa dispostas, todos estaban listos para partir en busca do peixe co que alimentar ás suas familias. Agora Galaaz apartou a mirada de todo isto e foi dcica a pequena fonte onde lavou a sua faciana. Despois andivo un pouco polos seus dominios contemplando as cousas á luz do dia. Pareceu-lle todo máis vello i estropiado, mais perdera aquela cousa un tanto terrofíca que a noite anterior tiña.

Dalí a un pouco decidiu ir até á vila, queria ver o todo! Baixou pola estrada, mais esta vez a po, mirando todo coa ansia de encontrar un lugar algo coñecido. E as suas espranzas cumplieron-se, xa que as cousas permanecían igual, só había un tendido eléctrico, uns cantos postes telefónicos, un coche diante de cada casa, algunhas edificacións novas, ademais a xente xoven vestía pantalóns vaqueiros e toda outra sorte de vestiduras modernas. Mais polo demais todo continuaba como antes, polo que pudo recoñecer as cousas que o seu pai tantas veces lle describira. Parecía como se o tempo se parara en Loira, como se non pasaran 38 anos, como se o seu pai no fuxira dalí, como se non gobernara en España un tal Franco, como se a xente non crecera, nunha palabra, como se o tempo se parara. Contemplaba aos labregos, que seguían utilizando os mesmos instrumentos que séculos atrás, traballando a terra coas mñas, como se non existira moderna e avanzada maquinaria. O seu paso era lento, mais axiña chegou á vila, a xente mirabaa e perguntaban-se quen scria, que viria facer a aquel rincón do mundo, comentando-o entre eles. Mais dalfía a uns poucos meses nanguén se facía todas estas perguntas, xa que en moi pouco tempo Galaaz convertiu-se na figura do pobo. Todos falaban con el i el tamén falaba con todos. A xente escomezou a ver o con agarimo, sobor de todo os vellos do lugar, que ainda se lembraban de quen fora o seu pai e de todo o que leitara para mellorar as condicións de vida do pobo. E Galaaz estaba, coma el, cheo de ganas de mellorar a situación daqueles que, ainda que acababa de coñecer, tiña a sensación

de que xogara con el de pequeno, que fornaban parte da sua vida, porque eses homes e mulieres eran os protagonistas dos contos que o seu pai lle relataba. Desta forma parecia-lle que es coñecía de toda a vida.

Tenpo máis tarde Galaaz, que no país onde estivera exiliado estu-dara deroito, abriu un bufete na cidade máis cercana. As cousas marchaban estupendamente para ell cada dia tiña máis clientes, e moi-toas gráciias á propaganda que os seus veciños lle facian. Eles tamón lle consultaban a s suas cousas, os seus pequenos conflictos, porque en Loira tampouco faltaban, e os labregos sempre estaban litando entre si por un palmo de terra. E con todos estos problemas chegaban a Galaaz o cal sempre conseguia que o sangue non chegara ao río.

Ao ano seguinte de chegar o noso protagonista ao pobo, houbo unha cosecha de patacas moi boa, polo que a xente estaba leda e con moitas ganas de traballar. Mais cando chegou a hora de vender, as cousas cambiaron. Chegaron á vila uns homes con carións que ofrecían un pró-cio moi baixo polos productos, tan pouco que non chegaba cuase para pagar os gastos. A xente esconzou a comentar, non querian vender, mais tampouco podian quedar-se coa cosecha sen sacar proveito dela, xa que todos tiñan familias que sustentar. Alguns, por medo a que-darse cos productos, venderon, mais outros recorriron de novo a Galaaz, e cal traxeron de colucionar, o millo s que soubo, a situación que se producía. Desta forma reuniron-se todos os habitantes do pobo na taberna, onde Galaaz lles falou da inxusticia daquela e da resta que supuña. Os labregos, que estaban de acordo con el, non sabían como remediar a situación. Así foi como Galaaz suxeiu a idea de que eles mesmos venderan a cosecha na cidade, eliminando así os intermediarios que encarecían tanto os productos, os cais eran comparados no agro a moi baixos prezos e vendídos na urbe nonito máis ca-res. E desta forma xurdiu en Loira unha cooperativa e pouco a pouco o agro foi-se modernizando.

Nin que dizer que nesa época Galaaz era a persoa máis importan-te no pobo, non só polo dixeo e avareza que a cooperativa supuña, senón porque foi el que lles fixo lembrar a importancia de ser galegos, a cultura tan interesante que tenes, e que lles fixo ver, sobor de todo aos máis vellos, o que sufria a mercenaria que se estaba xestando na nazón, e a grande responsabilidade que podían ter o pobo galego para que, dunha vez por todas, a libertade e a solidaridade chegara á nosa xente, e para acabar para sempre coas tremendas inxusticias que se producían, cos caciques que sempre chuparon o sangue do noso pobo, a terrible corrupción que sempre existiu. E así foi como nas eleccións celebradas no 1983 lles conseguiram un novo alcalde, e ese novo alcalde non era non más nen nente que Galaaz. E chegou a ser alcalde para intentar de verdade solucionar os problemas do pobo, ao cal se entrou por completo, e non para cuchitrillles o pouco que tiñan ou para conseguir que lle deran o permiso para poder levantar uns empentes metros a casa.

Mª Silvia Gómez Gómez

O GALEGO: FALA EXTRI XEIRA DA SUA TERRA

Unha das chusas ás que se lle da moi pouca importancia na Galiza é o feito de expresarse na fala da terra, comunicar-se cos domésicos facendo uso do galego.

Se reparauas un pouco no feito, decómpranos conta de que os gallegos somos os habitantes de España que máis nos alonxamos da nosa lingua. Este alonxamento ven dado, xa desde moito antes, por unha serie de consecuencias lingüístico-sociais, entre as que se atopa a ignorancia da xente; a ignorancia de moita xente, ainda que non de toda. E agora pese a expoñer a miña idea: "Como todos sabemos a sociedade galega atopa-se dividida en dous grandes bloques: 1) clase alta, 2) clase baixa. A 1ª clase expresa-
se sempre en castelán, sen empregar nunca o galego, mais a 2ª,
a clase baixa, comunica-se por medio do galego, ben porque non
sabe falar o castelán ou ben porque non lle gosta. Mais é agora
cando ven o curioso do feito: &caso non debería ser a clase
alta e que fixese uso do galego, dominando-o perfectamente?
Pois, claro que sí! Mais isto non ocurre posto que a mentalida-
de dessa clase é, o nivel galego-lingüístico, reducido abondo.
Perguntarédes-vos en que caso estes afirmacións, pois vou-volo
dizer: na Galiza de agora hai un conxunto de persoas que se de-
bería de avergonzar da sua maneira de ser, &caso, o nivel de
língua, os gallegos non temos a obriga de ser todos semellantes?
mais elas non pensan así; consideran que falar o galego é algo
deshonroso cando, verdadeiramente, o deshonra son elas. Esa xente
e extranxeira na sua terra; non saben ser gallegos, non ao menos,
comportarse como tales. Moito ten que trocar a Galiza!

En vista do dito, pido perdón se coas-varbias derrodeiras o-
fendín a alguén: non era esa a miña intención, senón dicer-vos
o que penso: Gallegos, loitade pola vosa lingua!

TIPOS DA VIDA

O DIÁLOGO ENTRE O CHOCHE E O BABIAGO//

-Namá, aquí chega o cicique que nos ten as terras arrendadas.

-Ven aquí? Pois entrete-no fóra que está todo sen arreglar dentro, e todo que pór un pouco de orde na casa.

-E qué lle falo, castellano ou g logo?

-Fala-lle castellano, que así, se cadrá, levo-te para a vila e feite costurcira.

-Ben está, aquí chega. Buenos tardes, señor don Everisto.

-Boas tardes neno, e logo teu pai non está?

-Non, se fue a traballar al agro y ainda non ha chegado.

-Non chegou ainda, pois xa vai sendo hora!

-Sí, pero é que en esta temporda andamos muy atafegados con el trabajo.

-E logo qué andades facendo?

-Andamos plantando as patatas.

-E planta-as teu pai só?

-No, mire ellí cheja.

-Ai, moi ben, Boas tardes José.

-Boas tardes, don Everisto, e logo a qué ven?

-Anda neno entra na casa.

-Venho ver qué tal andades.

-Non con Everisto, honr, que somos probes, mais non tontos.

Aforre-se a molestia de querer ben ai nte de nos, decindo ó que non é. Todos sabemos que nós a vontade non lle importamos catro farroupos de g itas.

-Como non me importa?

-Ben, mellor dito, si lle importamos per algo, e importamos -lle tanto que nos es remo ate o dorruedoiro centimo que sacamos das súas terras.

-Qué ó o que dí? Tu non fago tal cosa.

-Fai, fai, nena pero tí que fas aquí xi outra vez?

-Le venjo a traer a don Everisto un trapo para que se llimpie los zocos, que los tiene todos enjarrallados en buesta.

-Limece-se os zocos e pase para dentr , don Everisto, e tome connosco unha teza de caldo e un compengo de orella de porco.

-Non podo, mais sinto-o, mais venho de conter uns filetes de pes-

cada e uns bistés de vitela e non teño fome.

-Pero, xa conou as seis da tarde?

-Non, iso era só o peritivo.Bon, xan, bon, e logo contas xacas ten?

-Tenemos seis y tres cujos, y a marelle va a parir lucio.

-Cala, rapaza.

-E colleron moito millo este ano pasado?

-Sí, pasamos dos semáns para tráelo todo para la e sa con tanto que habímos tido.

-Cala rapaza, que dentro de pouco dis que temos tres casas na vila, e este lumbón decía que non tiña fme e houbo-nos de deixar sen xantar para a semana, tanto que a orella do porco xa non a probamos.

-E cambenndo de tema, don Evaristo, que lle parece o ben que fa-la castelán a miña rapaza.Penso que a podía levar para a vila a adreñder a costurcira que a lingua xa ben lle val.

-Costrepon ben, si señor, e o trigo qué tal endivo?

-Ben, señor Evaristo, tuvimos cuarenta y cincuenta ferrudos.

-Bon poís a eso viñame fibas ben tén, non?

-Si hombre, cu ntos cu rtos quixemos.

-Ioi ben poís botando contas: sete carros de millo, catro ferrudos de febas, cincuenta e catro ferrudos de trigo, patacas de sobra, sete vicos e catro cuños.Terín-nos que dar pola renda...
...én pesos.

-Cen pesos, e de donde inoñ quitar nis cen pesos?

-Pois das miñas terres, inque son a súa filla ceitíse a ser a miña segredaria particular, podia a facer costureira mais se cadra emdiñabmos un pouco o preçio.

-Segredaria particular...! sorci probe, nis non cornuda.Para cornadas a duci de cibras que temos na corte.Segredaria particular xa son do Agustín e vou suo chuto, así que, lisuge deiquí don Evaristo ou lle estupio a taza de a ldo nas fazulas, e osíos coestrupo e vións costureira...! Segredaria particular...! ja!

-Bon, poís se así non val, xa saben, cento e cindo pesos dentro dun mes no meu pazo.Os cindo polo ducie de cibras.

-Hoxe podes dar cunha croia no peito é rapaza?Fixé-che-la boa, maldita ti millos teas degoiros de ser rica.Vi-che o qué fixe-che.E onci-ma a-cubá-che-la de amáñer ao accir que temos unha dúcias de ca-

bras cando só temos unha toda espatarrañada que non da nin
a perna. E encima andar-me envolta co Agustín. Xa che darei eu
a tí o aparentar o que non se é; E xa te podes ir metendo
monxa, para separarte do Agustín, mais para rezarlle ben a
Deus a ver que se fai que cada vaca traia tres cuños este ano,
porque senón xa nos vexo vivindo da caridade.
-Antes monxa que segredaria particular dese vello queiro.

Xosé Manoel Suárez Sánchez. Nº 32, 3º B

O CACIQUE:

Este é o relato dun home algo rapiña e un labrego pobre. O cacique estaba comprando todos os terreos da comarca a baixo pre-
cio, xa conseguira todos os terreos, todos , menos os de Farruco,
un home probe, mais ten algo de cabeza e sabe que o millor non
é vender. Os terreos de Farruco comprenden unha casa cochambrosa,
uns ferrados de terra e un regato, por tal motivo lle gostaba ao
cacique Chupón; Farruco tiñía un par de vacas, tres cabras e unha
cocha perideira, de tales animais vivía.

Viña Farruco de ir a vender o leite ao pobo cando apareceu D.
Chupón no último modelo adquirido, unha bicicleta, e entablan
unha conversa.

-!Pero mire a quen teño o placer de encontrar! A D. Chupón abofé
que é un placer.

-O mesmo che digo ferruquínio, e falando de todo un pouco, compro-
che as tuas terras, vouche facer unha oferta que non vas poder rexei-
tar. Dous reas.

-Pero ti estás tolo. Hoxe non almorzache, fales coa feme. Costou-me 20
pts. xa foi dez anos.

-E verdade Hei de recoñecerque foi pouca a oferta g4 reas?

-Abofé! Abofetada que vas levar, v'ite, v'ite, antes de que se me
escapa a pacencia.

-O peor vai a ser pre ti, ti estás mislado e como pisas as miñas
terras, levo-te ao cuartelillo.

-Ai pero o que ti non sabes é que o sarkento é o meu cuñado.

-Pois é igual, escrebo-lle ao ministro de agricultura.

-Bah!, non che vai facer caso.

-Ti estás loco, vouche facer vender iso antes dunha semana ou se

bras canao so temos unha toda esparramada que non da nin
a perna. E encima andor-me envolto co Agustin. Xe che darei eu
a tí o aparentar o que non se é; E xa te podes ir metendo
monxa, para separarte do Agustin, mais para rezarlle ben a
Deus a ver que se fai que cada vezca traia tres cuños este ano,
porque senón xa nos vexo vivindo da caridade.
-Antes monxa que segredaría particular dese vello que ciero.

Xosé Manoel Suárez Sánchez. Nº 32, 3º B

O CACIQUE:

Este é o relato dun home algo rapia e un labrego pobre. O cacique estaba comprando todos os terreos da comarca a baixo preço, xa conseguera todos os terreos, todos, menos os de Farruco, un home probe, mais ten algo de cabeza e sabe que o millor non é vender. Os terreos de Farruco comprenden unha casa cochambrosa, uns forrados de terra e un regato, por tal motivo lle gostaba ao cacique Chupón; Farruco tiña un par de vacas, tres cabras e unha cocha parideira, de tales animais vivía.

Viña Farruco de ir a vender o leite ao pobo cando apareceu D. Chupón no último modelo adquirido, unha bicicleta, e entablan unha conversa.

-!Pero mire a quen tello o placer de encontrar! A D. Chupón abofé que é un placer.

-O mesmo che digo Farruquín, e falando de todo un pouco, compro-che as tuas terras, vouche facer unha oferta que non vas poder rexeitar. Dous reas.

-Pero ti estás tolo. Hoxe non almorzache, falas coa fame. Costou-me 20 pts. xa fai dez anos.

-E verdade hei de recoñecer que foi pouca a oferta ¿4 reas?

-Abofé! Aboftada que vas levar, vlate, vlate, antes de que se me escape a pacencia.

-O peor vai a ser pra ti, ti estás aislado e como pisas as mifías terras, levo-te ao cuartelillo.

-Ai pero o que ti non sabes é que o sarkento é o meu cuffado.

-Pois é igual, escrebo-lle ao ministro de agricultura.

-Bah!, non che vai dizer caso.

-Ti estás loco, vou-che facer vender iso antes dunha semana ou se

nón morro eiquí mesmo.

-!qué pena!! orrer-se tan xomen, Deus che garde no seu seno.

-Isto xa non se pode esquecer, vas vender ainda que teia que chamar a Tejero.

-Non me creo nada, a Tejero desde que lle carataron o bigote outro galo conta.

-Ai vai-me dar o ataque de gozo.

-Eu xa cho dixen que non beberas dauela auga, fui-che alucinar.

-Ai mou Deus, eu procego dunha familia rica, duns condes, e tí non ores máis que un destripaterróns.

-Ai, o que hai que ouvir por non ser sordo. Ai vai-llo dar a lata a un cura, que eu vou-me antes de ouvir máis tonterías....

AUTOR

EDITORIAL

DISTRIBUCIONES

José Montañán Bermúdez J.M.B.

Pepe and C.I.A.

"BRINCADELAS"

A neve é branca como o carbón
fria como o calor.

e como dixo o rei Salomón:

"Para o frio a neve é o mellor"

A neve no deserto baixa
mais é tanta a cantidade
que non caben na caixa
do ministro de sanidade

A neve sabo a fel
e é tan sabrosa como o sol
tan doce como un pastel
e tan suave como un zarzal

Só me gosta a neve polo verán
cando cae como se fosén croios
pois se mires cara arriba polo serán,
quedan-che como potes os ollos.

Firma: Un esquimal

SÉSIONS DO PARLAMENTO

PRESIDENTE: Irmáns, atopámonos todos aquí reunidos para falar ou rumiar.

DIPUTADO (X): Señor presidente, que non todos somos bilingües!

DIPUTADOS (J) (F): ETC. Iso, iso.

PRESIDENTE: Ben, aceptase a proposta do diputado X. Estcomencemos. Irmáns, atopámonos todos eiqui reunidos para tratar sobre duns asuntos de suma importancia que o noso querido segredario, si non se lle olvidaron os antecollos vai-nos ler.

SEGREDARIO: Non, non. Hoxe si que os trouxen señor presidente. Eiqui no peto os teño, ve-los a sua mercede?

PRESIDENTE: Pero si iso...

SEGREDARIO: Anda! si é unha euhler! (si, si, a da cea)... Perdón señor presidente... A ver, a ver... (palpa-se nos petos)... Xa está, eiqui están, señor presidente.

PRESIDENTE: As miñas felicitacións, proceda,

SEGREDARIO: Grácias. Orde do dia:

1º ponto: Aprobación da lei de expropación do holding LEPO-SA (leite en polvo S.A.). Segundo orde: d^o real decreto lei de data 14 de xúnio de 1714. Artículo terceiro, barra decimonovenonoma, línlea catrotropecientas mil e oito. Fai a proposta o partido de consumidores lácteos da ubre dereita (CLUDE), actualmente no goberno.

2º ponto: Aprobación do presupuesto para proceder á instalación dun salón de maquillaje nos escaños dos señores diputados, para cando veñan os da tele.

3º ponto: Dada a importancia do primeiro punto, o segundo queda aplazado deixa a próxima sesión.

4º ponto: Aprobación dos presupuestos para asfaltar os escaños.

DIPUTADOS: Uhuhuh...

PRESIDENTE: Señores diputados, que non nos atopamos no Oeste. Ten a palabra o CLUDE para expoñer os seus plans.

CLUDE: Moitas grácias señor presidente. Eu, en nome do meu partido, xustifico a expropiación do xa coñecido Holding, de empresas agrupadas en torno de leites en polvo S.A. porque o incremento de perdas deste Holding, nestes derradeiros anos, son incalculabeis, correndo peligro os postos de traballo das pobres vacas, que non teñen as culpas dunha mala política económica los seus xefes. E, para terminar, quero licer, que tamén xustifico a expropiación deste Holding, porque é impensábel que botando ao mercalo produtos de tan má calidade, teñan estas perdidas, mais esta má calidade non é de extrañar si se ten en conta que o leite extraído é

tos de tan má calidade, teñan estas perdas, mais esta má calidade non é de extrañar si se ten en conta que o leite extraído é da ubre esquerda! Si, señores, paresce mentira que tendo outras ubres para extraer o leite, teña que ser precisamente esa.

PRESIDENTE: Ten a sua señoría algunha proba que demostre este feito?

CLUDE: Como non, señor presidente, a miña proba é corta e taxante, pois o leite extraído é BERMELLO.

PRESIDENTE: Ten agora a palabra o representante do CLUE (consumidores do leite da ubre esquerda).

CLUE: Antes de nada, bos días.

Eu non vexo nengunha clase de xustificación nas declaracíons do meu estimado contrincante, xa que extraendo o leite da ubre esquerda, ésta non perde as características naturais e proprias deste noble animal, cousa que fai o producto más asequibel cara ao pozo.

PRESIDENTE: Ten a palabra o representante do CLUI (consumidores lácteos da ubre independiente).

CLUI: Eu non creo que o problema estexa na ubre dereita ou na ubre esquerda, por iso nos creemos que a única solución é facer unha ubre independiente da vaca para pode-la levar no peto e extraer o leite no momento preciso.

PRESIDENTE: Agora toca-lle o turno ao representante do CLUCE (consumidores lácteos da ubre do centro).

CLUCE: Eu como centrista ainda que podo prometer non prometo, coido que a solución é ben simple: facer vacas cunha soa ubre central para dar un leite que equilibre os bloques, e que teñan moitas proteínas.

PRESIDENTE: Polo artigo nove, cujo título clula no séxo dos animais que da rechazada a moción centrista, xa que surxe un terribel problema, quen é boi e quén é vaca?

DIPUTADO (X): A solución é ver simple: si non é boi, é vaca.

PERIODISTA GRAFICO: Señoras e señores, neste intre os señores conselleiros foron rapidamente nos retretes porque coas derradeiras palabras do señor presidente imaxinaron-se, bon, xa se imaxinan o que se imaxinaron.

Días máis tarde reanulou-se a sesión, expropriou-se o leite e éste pasou de ser bermello a ser laranxa. Resultado de dito misture bermella e gualla. O leite en realidade é branco, mais, enfin, España é o país das laranxas, que sirva de consuelo.

NATALIA PEDREIRA DOPICO
JAVIER ILLANES ALVAREZ
ANDRES OTERO BOTANA

LUIS CARLOS GALAN TEIJEIRO
FERNANDO PLACER GARCIA

CONVERSACIONES

Pepe era un pequeno gran home, que sabendo que tiña que pasar aquí toda unha vida, accideu-na pesar dando todo de si. Regaba as terras co suor da súa fronte, mais os seus aneios de traballo viñan-se truc dos polo pouco terri do ladrado que tiña.

Decatou-se entón Pepe da inxusticia. Ia estiba cometiendo o cacique don Manoel.

Coñecéu-no dunha menina vulgar... bixa... que o levaba polo Mandeo, volcou co temporal, que como un neno saltado puxo-o todo perdido. Pero ali estiba Pepe e salvou ao cacique.

-Gracias cabaleiro, debo-lle a vida, dixo-lle o cacique. Poucos farián o que vostede fixo.

-Nada é fácil, si a miña menina me decía que eu valía moito. Ademáis hoxe por vostede mariña por mí.

-Oh! pero resulta que miñón non poderei vir a salve-lo, ¿quere que o intentemos agora?

-Non, non, que va. Prefería que me invitase atopar un ribeiro, gintonic, e de paso falaría unhas cousas con vostede.

-Temos logo.

Chegaron entón ao luxoso barrio de Barreiros, onde o cacique tiña a sua mansión.

-Mire don Manoel, cu a todas as persoas lles teño aprecio, pero a vostede gostaría-me poner-lle precio á súa cabeza. Porque o que é certo e que contan cada cousa sua.

-Faledurías. Pero non me dirá que non estou modernizando "Potelíños de Abaixo".

-Non, xa. Vostede quero implantar o nacemento de nenos probeta.

-!Pero por Deus, iso xa é moi vello! Eu tamén o intentei de xoven e dixo-me a miña maruxa que de probar nada.

-O que é certo e que vostede don Manoel non está con actualidade.

Hoxe mesmo, leo no xornal: "Detenido e encarcerado ao ser sorprendido con 'hachis'". Arre dema!, é que agora xa non se pode nin espirrar?.

-Pepe, Pepe, teñi coñecido co que vai decindo por ahí que lle pode traer problemas. Dixo o cacique.

-Cousas sin importancia. A que vostede nunca ouviu falar da viaxe que fixemos no bol?

- Pero que dí. Imposíbel, cos grados que fai por ali!
- Pero bon home, se nos fomos pola noite.
- Onte mesmo escoitai pola tele que todos os gallegos debemos de ter un "hoby", e así andamos fozando na terra, todos "jobidos".
- Gostariame que escoitara os problemas que ten a xente deste pobo, e daquela buscuría manciras de solucionalo.
- Hui, hui, menos lobos caperucita, que aquí o que a xente ten é envexa miña.
- Envexa, sí, envexa. O que temos é fame. Se repartira tantas das leiras que vostede ten, viviríamos mellor. No se sabe que os pobres roventamos antes de qué sobre e se poidese repartir con eles, estaríen contentos; xa que o importante é comer ben e non mirar a conta de quen.
- A todos saben que eu fago o que podo - dixo o cacique. Ademais hai xente que non pensa coma tí Pepe.
- O que sí é certo e qué tampouco ven moi lonxe das miñas ideas. Dí que o que aquí pasa non é un problema agrícola senón hidráulico, porque axeon por tí e tes que dicer que chove.
- Bon, deixe-me que teño moito que facer, hai cousas mais importantes que ouví-lo., Pepe.
- Teña coñado co que afí, que o meu puño é a envexa de ROCKY III.
- O ter un puro tan grande que se o pon ao lombo parece a sota de bastos, non lle da dereito a ter tantos funes.
- Teño que chamar os cidadáns para que se marche?
- Non, xa me vou. Pero neste pobo vai haber unhas normas: Artícuo 1º: O cacique nunca ten armón. Artícuo 2º: Cando o cacique ten a razón, aplícase o artícuo 1º. Pero lle dicer que os gallegos estamos en marcha e non nos deteremos e así chegaré un día no que os pequenos pazos de "Petelillos de Abeixo" serán grandes pazos para a humanidade.

José Miguel Galciras

ASPIRACIÓNS DUN RAPAZ: ¿QUE TEÑES PENSADO SER DE MAIOR?

De maior tamén pensado ser abogado, xa que no gusta d' camiño da xusticia, mais ben, ainda non o teñen moi decidido, xa que teria que perder a xuventude diante dos libros. O que máis me desagrada dese oficio é a má fama que teñen os abogados. Xente do meu pobo di que os abogados viven das descoñidades e dos engañados e que un labrego entre dous abogados é como un peixe entre dous gatos.

Coido que ainda é cedo para saber que camiño has de tomar. O choio que me tería enciolado inda está por inventar. O millor sería vivir na folganza e esquecerse dos estudos dunha vez, xa que canto máis sabes máis esqueces e entón canto máis esqueces menos sabes, daquela, para que estudar? O que eu sei é que hai fámentos que discurren máis que dez abogados. Do que non nos debemos esquecer é de que todos estamos destinados a ser algo nesta vida no que sempre houbo tentos e listos e ricos e pobres, entón sempre haborá xente que non tivo sorte é que non por éso é ruín.

Sería moi bonito ter unha grande voz e cantar a todas as xentes do mundo sin distinción, e gratis se se poidera. Porque a voz é un dón de Deus que en calquier momento cha pode quitar e todo o sene dourado esvace-se.

De pequeniño tiña pensado ser médico pero dei-me conta da grande responsabilidade que este tiña xa que no que o médico erra, cubre-cho a terra. O que eu quería era un oficio tranquilo como cesar cunha rica q., e ademais pose tonta ou ser un santiño de pan. Este último non da para comer, pero si para estar en gracia de Deus porque o que é verdade é que dispois de morto para nada valen a viña e o horto.

A PAIXASE GALEGA

En Galiza pódese respirar un frescor e unha pureza sumamente agradábeis. Na Galiza da-se todo tipo de formas xeográficas: o monte e o mar, principais factores da paixase en Galiza cuns determinados caracteres que diferenzan ben estes fenómenos xeográficos.

O característico ver no monte o típico pinho acompañado das máis diversas especies vexetais que inculcan un aroma no ar moi característico do noso país. Esta paixase foi infinidade de veces tema de numerosos e famosos pintores que tiveron motivo de inspiración en tal paixase.

As montañas redondeadas ofrecen un inmejorable habitat ás distintas especies animais. É típico o clima non moi húmedo non moi seco completamente ideal para todo tipo de vida. Contrásta-se o tipo de montaña que hai nas duas mareas do país. A dureza incommensurable das montañas de Lugo case sempre cubertas de neve e as suaves colinas da costa cun clima satisfactorio para os exímios humáns.

Para o viaxeiro que ven do alén das nosas fronteiras aparece-se-lle unha terra bondosa donde medran todas as plantas sen ningún tipo de coñade especial.

Un tema de moita actualidade é a sequía. En Galiza isto é unha completa ironía. Pola situación xeográfica quedamos á intemperie dos máis diversos frentes cargados de nubes que descargarán o seu contido sobre nós, facendo unha atmósfera benigna para a vida. Trásladámolo para o campo. A paixase segue sendo moi especial. É típico ver a población rural traballando e sacando o proveito dos diversos produtos que o campo ofrece. Esta é a única fonte de vida que para esta xente lles queda.

A urbanización de grandes extensións do campo galego está acabando coa paixase quedando reducida á mínima expresión natural que é a cidade. Pouco a pouco grupos ecoloxistas veñen defendendo os mínimos dorcitos do home. Isto non é un problema da paixase galega únicamente senón de toda a paixase en xeral.

E a parte máis representativa con que se pode relacionar Galiza é o mar: abundantes playas, rias características, nas que parece que Deus puxo os dedos. O azul do mar é tema central da nosa bandeira e contrasta co verdor das nosas costas ofrecendo ao turista unha inmejorable paixase.

Resumindo podemos dicir que o paraíso pudo e pode estar en Galiza.

Antonio Fernández Díaz. 1ºC

A PAIXASE GALEGA

A paixase máis fermosa é a do Galiza. Terra para dentro ou á veira do mar, a paixase non un fallo ten que dar. A árbore máis pequena fai dun campo a cousa máis bella. Os prados, os ríos, as legoas, o mar, todo é bonito e fermoso, e que nadie a elas nunca se queira comparar. As catro provincias galegas forman un puzzle entre elas e, se algúns díos unha delas se separara, nunha outra vez Galiza será. Todo o que vemos na paixase: carballeiras, pinos, eucaliptos, toda a pureza lle dan, porque non creo que haxa cousa tan pura, non no Congo, América ou Portugal. Pero, ao parecer agora con elas querer acabar, con minas, serradoras e presas, perodqué é iso, ou, é que a Galiza to-

do lle queren quitar? Empecemos nós a respetalo e así todos a respectarán, e aquel que non a respeite, coa forza que temos os galegos nos máns, si a respectarán. Que non se metan nella os extranxeiros, senón con elas respeitarán, o que se meta que ande con moito cuidado, e sempre, sen a manchar. Que nos deixen pacar os vcas nos prados, que nos deixen cantar os pombos, e os pescadores tranquilos pescando en alta mar, porque a nós, os galegos, parece que nos tratan de pailás. Se nós non ~~xxx~~ defendemos a paixase, ela xa se defenderá, e, así nós collemos exemplo dela e nunca a deixaremos pisar. Tamén a fauna fai que a paixase sea bela. O máis pequeno carrizo, ou a abella

máis pequena que hai, se un a logo
os ve mover xa dí: "a paisaxe de Ca- liza nunca morrería". Outra paixase-
moi bonita son as repazas de Gaiza,
que nuncas feas sordán.

Ximol Antol Espillears Cainzos. 1ºC

DITAGACIONES

Nunha época que todo ser ente, cabrito, ou máñin nun lugar situado entre as catro provincias galegas e "o curto fronteiro" cois castros, había un pobo, unha gran vila, a metrópolo daquela zona, nada máis, nada menos que 500 habitantes repartidos en 100 casas e dous bandos: os partidarios do gallego, todos labregos con Xan Pericín como comitán, mozo forte, garrido, traballador e honrado, e decir q' "chico" do conxo. Polo outro bando, estaban como é lóxico os "maus" do conto, e por tanto os que coibían que a fala galega era símbolo de inferioridade. Eran os seus dirixentes: o alcalde, señor maior que de nenho andaba por carreiras e corredoiras conducindo carros de bois, e logo fóra-se a refinar á capital. O mostre: Gostaba-lle moito mazar cunha bara de toxo nos cativos. Só lles daba cluse aos cativos que falabán castelán. O crego: con larga panza e cortas ideas. O guardacivil: cun grande mostacho e unha longa porra. O boticario, bello moi emblemático para o que non lle tiña conta, e un lote de caciques máis.

O pobo chamábase "Vilanova do Conde-Nado" e os seus habitantes estaban completamente nivelados: 250 de cada lado. Tal era o equilibrio que había, que si algúón do bando gallego via que unha do bando contrario estaba preñada xa se poñía coa sua parella a fabricar outro neno.

Todos os días había sanguentos enfrentamentos nas rues da vila. Os que falaban castelán usaban pedras e pedruscos "Made in USA" e os que falaban gallego as usaban "Made in URSS".

No meio dos dous bandos había un muro moi grande e moi forte. Chamábase "O muro da vergonxa gallega". Certo día chegou á vila, via aérea: Alvedro-Vilanova do Conde-Nado un señor moi importante. Percorrrera moio mundo e parte do extranxeiro.

O avión aterrizou na parte dos partidarios do castelán. Arriaron a escala feita de catro tibores á porta do avión, sae o visitante todo traxeado con paraguas, e con gafas de sol. Era o Conde-Nado.

-E uenos días le scan dados -Dixo o alcalde-

-B os días serán pri vostedo, porque pra min... Tiven que aturar catro horas do voo e cinco de coche.

Ouviuse un murmurio por atrás. ¿Qué pasaba? O invitado de honor, falaba gallego. Os caciques sentironse avergonzados. Dende aquel momento e gracias ao Conde-Nado todos os habitantes da vila falaron gallego.

Ese mesmo día foi tirado "o muro da vergonxa gallega".

José Isidro López Yáñez, 1ºB

PERSONAXES DA LITERATURA ARTURICA EN GALIZA

Aquel dia foi moi sonado en toda Galiza, mais sobor de todo na corte

Aquel dia foi moi sonado en toda Galiza, mais sobor de todo na corte de Romualdo III de Parga e en toda Parga. A corte de don Romualdo estaba moi engalanada e moi riseira, chea de ledicia, xa que ia acontecer unha cousa inaudita naquelas terras. Asegun decian ia-se reunir ali unha corte. Unha corte de Inglaterra, más propriamente de Camelot. Ia se xuntar ali o rei Artur, a sua dona, dona Xinebra, e os cabaleiros da Táboa Redonda, que asegun decian as crónicas se sentaban ao redor dunha táboa redonda unhas horas ao dia para falar dos problemas que afectaban á corte e ao pobo; e que estaban encarregados de conquistar o Santo Graal, que era un vaso de prata no que contaban as lendas que Xesús celebrara a Eucaristia.

Tamén contaban os mensaxeiros que o motivo da viaxe era regalar-lle a don Romualdo unha máquina que inventara un tal Merlin, que era un mago moi sonado na Inglaterra, máquina que se coidaba que ia revolucionar perto o mundo enteiro.

O dia sonado chegou, e a comitiva entrou no pazo de Parga con toda a pompa e voluptuosidade própria dos habitantes da Inglaterra, e dos recibidores galegos.

Cando eu vin que a comitiva xa estaba ben asentado no pazo intentei meter-me dentro, mais a guárdia era moi basta, e non había maneira de entrar sen permiso, ou sen ser atravesado por unha lanza.

Na porta principal había tres gardas: dous apegados á porta e outro un pouco máis adiante, moi ben vestidos cos seus calzóns, cons suas capas bermellas de rasq e cos seus zapatos de fivelas. O que estaba só, uns pes separalo dos outros, tiña unha lanza moi extraña. Antes do propio coitelo da lanza, o mango rematoba en forma de báculo, chubas cinchas penduradas, debio de ter vínte, de diferentes cores.

Eu acheguei-me a él e dixen-lle que me deixase pasar, que eu era un cabaleiro de don Romualdo, más él non fixo caso das miñas argumentacións.

-Don Romualdo está agora falando co rei Artur de Bretaña no salón maior do pazo -dixo-me él- vostede non poderá pasar sen un permiso especial do rei ou sen as señas do pazo.

-E pode-se saber cais son esas señas? -repriuci-lle.

-Se vostede -dixo él- é un cabaleiro do rei xa o ten que saber, mais por se non o sabe direi-lle que son tres: "unha representa o céo, outra a terra, e a terceira o sangue derramado na conquista destas terras e na construción do pazo".

-Bon, pois senón paso polas boas, pasarei polas más.

-Polas más non pasará... -dixo-me poñendo-me a lanza no peito.

Eu nun revís le caraxe arranxei-lle coas cinchas, e cal non sería a miña sorpresa ao ver que me quitaba a lanza do peito e me decia:

-Pode pasar vostede, meu señor, acaba vostede le arranxar coas señas do pazo, a cincha azul é a do ceo, a verde a da herba da terra e a bermella a do sangue derramado.

Os outros dous gardas franquearon-me a entrada e entrei. Pasei por un lote de pasillos e de salas até que cheguci no salón principal. Ali estaban parolando sentados darredor dunha mesa redonda, galantez feita polo meu rei ao rei da Bretaña e aos seus cabaleiros, todos estes citados.

Enriba da mesa había unha máquina duns tres pes de alto por dous de ancho cunha grande roda na cima que andaba cara a un lado mais non cara ao outro. Tiña un cristal semiesférico diante a a travís del padianse ver uns números todo ao redor, e duas bariñas, unha más longa que a outra. Eu, nas miñas viaxes ao extranxeiro xa vira na Francia un, e outro na Inglaterra. Por iso sabía que se trataba dun relóxio de corda que viña a sustituir aos de area, ainda en vixéncia.

-Este -dixo o rei Artur- é moi práctico, xa que non terás que móvelo de posición catro vegadas ao dia, como de costume, senón que chegará con dar-lle darredor a esta cebola até que non ande máis, cada dous días.

-Moitas grácias -lixo o meu rei-. Se me da bon resultado xa che encarregarei máis, para pór por todo o pazo.

-A nós polo menos deu-nos-lo d-dixo dona Xinebra- pelemos saber perfectamente a hora de comer, a le xuntar-se os cabaleiros, e mcitas cousas más.

-Don Romualdo -chamei eu-, non aceite ese relóxio.

-Seica tolea-che -dixo el-. Como non vou aceitar un presente do rei Artur de Camelot la Inglaterra.

Non o aceitei -repriquiéi-lle-, non lle vaía pasar como ao rei don Xan de Francia, que se lle morreron tolos os cabaleiros cos que estaba reunido parolando, xa que se lle averiu o relóxio de corda e non deron saído dali pensando que ainda non era hora. E como son moi fieis ao seu horario morreron todos menos o rei, que comeu unhas nozes que levaba no peto, xa que lle gostan moito.

-Que me dis? Foi certo iso?

-Máis certo que que estou eu aqui -respestei-lle.

-Morte horribel levaron os probes. Arturiño, non che vou poder aceitar o presente, mais se se comproba que non son tal e como di o meu cabaleiro, aceitarei-cho gestoso, pedindo-che mil perlóns por ter-cho rexeitado.

-Non importa -dixo Arturo-. Desprimo os teus sentimentos. E agora vamo-nos
meus cabaleiros, que xa se nos fai tarde e temos que estar dentro dunha sema-
na ás seis da tarde e claramente aí non ten a do "Áboa Redonda".

"LOS HOMBRES SABIOS"

... o certo é que
moitos quererían
que Galicia
segura sendo
a cincuenta
das Españas
someterles
pra falar
mal do
níxume

PRODES HOMES...
OS QUE IBAÑ PARA "LUMBREIRAS"
E SE QUEDARON EN "CARAOIAS"

Nunha marcha que fixen, dende Segovia até o Escorial, falando á vez que andávamos sobre Rosalia de Castro, cun amigo, éste dixo-me que cecais non lle gostava o pouco que lera de Rosalia porque el non era galego, ante tal afirmazón a minha contestazón foi, cecais...

Nefento, Rosalia canta como galega, é a alma latexante dun povo complexo e fondo. Se miramo-lo sempre denje este punto de vista, é lóxico (sempre até certo punto) que "goste" máis, por exemplo Becquer que Rosalia.

Hai un poema en "Follas novas" moi interesante, no que Rosalia descreve as suas emozóns e as suas experiéncias, dentro do ambiente relixioso da catedral de Santiago. Referindo-se a este poema ("Na catedral") Emilio Castelar dixo: "Conhezo poucas emozóns más maxistralmente ditas que a despertado no seu corazón polo interior da catedral de Santiago". Emilio Castelar non era galego.

Se ten unha imaxe de Rosalia, como de artista provinciá ou rexional, de culto local, ante a cal, o entusiasmo rexional exaltou-na con toda clas de adjetivos hiperbólicos e divinos, e de ahí Rosalia non pasa.

Esta imaxe raquítica e absurda foi lanzada a bombo e platilho polas correntes antirrománticas da época. Porén Rosalia foi daan a conhecer e espalhada ao povo español e ao mundo por Unamuno e Azorín, e esto é moi posíbel, sobre todo se temos en conta a condición de non galegos dos devanditos escritores.

Coa xerazón do 98, Rosalia vai abrindo alfánegas e alfánegas no mundo literario do momento. Existen testemunhos elocuentes: teses doctorais sobre Rosalia na Alemania, U.S.A. e Holanda, traduzóns ao inglés, ao alemán e no italián, e en menor cantidade a outros idiomas, non poucas antoloxías e abondosas edizóns feitas fora de Galiza.

Ao meu entender, a obra fundamental de Rosalia é a devandita "Follas novas". Porén este tido xuvenil e ledo non ten nada que ver co senso de dor, desesperación, morte e soledade que Rosalia vai-lle dar. O enfoque de Rosalia nesta obra sorprende no leitor, que coida atopar unha poetisa ao feito e non un poeta como Rosalia. Ela mesma no comezo do libro explicita-no-lo:

"Follas novas, risa dame
ese nome que levás
cal si a unha mours ben moura
branca lle oise chamar.
Non Follas novas, ramallo
de toxos e silvas sós:

irtas como as miñas penas
feras, como a miña dor.
Sin olido nin frescura,
bravas magoás e ferís...
Se na gándara brofades
como non serés así".

Escrever en galego, para estar máis perto do povo, escrever na sua lingua nai, eso é o que Rosalia quer fazer, e quer-nelo fazer ver cos máis puros e nobres sentimentos humanos.

Dende a Edade Meia, o galego, como lingua escrita, estivera estivera esquecido, marginada da sua verdadera vena popular, non se escrevia en galego porque era de "Bajo rango".

Rosalía coa sua primeira gran obra "Cantares gallegos", racha cos moides e as ataduras lingüísticas castelás (ainda que non de todo) e invita a toda Hespanha, a que teneo en comprender a este Galiza marxinado secularmente. O idioma galego volta a vivir, en grande parte, gráciás ao miragre rosalián.

Mais voltemos á tristura de Rosalia. Voltemos ao esquecemento e á desesperación dunha mujer que respira fondo dende dentro do seu corazón: "Ai, a tristeza, musa dos nosos tempos me coñece ben e desde moitos anos atrás". Semelha como se Rosalia e a dor fosen dous irmáns inseparaveis: no seu poema "Unha vez tiven un cravo", Rosalia tentón arrincar un cravo do seu corazón e amosa-se impotente, pide-lle a deus axuda para pode-lo quitar, e cando logra por fin saca-lo, engade:

"... despois	souben só que non sei que me faltaba
xa non sentín mais tormentos	e onde o cravo faltou
nin-souben que era dolor	seica... seica tiven soildades
	daquela pena..."

António Machado dirá vintatres anos despois:

"Aguda espina dorada
quién te pudiera sentir
en el corazón clavada"

Outro punto principal de "Follas novas" e que está relacionado cos anteriores é a "negra sombra" rosaliáma.

A negra sombra é a radical orfandade do ser, en xeito supremo. Esta negra sombra persegúera a Rosalia onde queira que ésta vaia, e esta sombra é capaz de transformarse en todo: froles, alboradas, árvores, estrelas, de chi que para Rosalia todas as cousas sexan motivo de sofrimento. O famoso poema de Rosalia, musicado polo compositor galego Xoán Montes, é do máis sublime que en poesía leim. Eis un anaco:

"Cando penso que te fuches
negra sombra que me asombras,
6 pé dos meus cíbezales
tornas facendome mofa".

E sobre todo:

"En todo estás e tiees todo
prá min i en min mesmo moras
nin me abandonarás nunca
sombra que sempre me asombras".

Marina Mayoral, nun extraordinario ciuro de estudo poético rosalián, clarexa-nos as notas definitórias da sombra neste poema.

1) A sombra fai-lhe bulra.

2) A sua omnipresencia: está en todas partes.

- 3)A sua omnieséncia: é todo
- 4)Vive en Rosalia, é dicer, non se identifica con Rosalia, mais está integrada no seu ser...)
- 5)Vive para Rosalia: subxetivismo
- 6)Acompanhará-la sempre: persisténcia, imposibilidade de sair, de fixar de ela.

Se nos metemos no terreo propriamente ideolóxico-político, en Rosalia non atoparemos nada, moi lonxe estaya Rosalia da política e os problemas da mesma. Mais Rosalia é ante todo, observadora subxetiva, o ve todo dende unha óptica moral, e non lhe importa este ou outro partido ou ideoloxía política, o que lhe importa a Rosalia son as reperCUSIóNS da mesma, na sociedade, na vida cotiá do povo galego. Un espírito tan sensível como o de Rosalia toca, ainda que indirectamente, no mundo da política do seu tempo (case semelhante ao noso actualmente), mais só ve os seus resultados, era aquela sociedade de desigualdades sociáIS, gober nada polo dinheiro, as suas consecuencias son para Rosalia: egoísmo, mesquindade, incomprendón para as tarefas fermosas e dignas do home. Rosalia considera a todos estes, verdugos, os verdugos da sociedade, os seus verdugos.

Rosalia adaptou todo esto a Galiza: "Libros enteros pudieron escribirse hablando del infortunio que aflige a nuestros aldeanos y marineros, única y verdadera gente que trabaja en nuestro país".

Destacantamén en Rosalia o seu noxo á "vida literaria" dos cafés, hacia a idolatria, hacia o non-saber masificador ("Aturde la confusa griteria"). A defensa da personalidade deixase ver gramamente na suapoesia:

"Yo prefiero a ese brillo de un instante
la triste soledad donde batallé
y donde nunca a perturbar mi espíritu
llega el vano rumor de los aplausos"

"En las orillas del Sar"

Outro belido poema seu de tono moralizante, con exaltación da austeridade e a probeza, ante o luxo e a vida aburguesada:

"Yo en mi lecho de abrojos
tú en tu lecho de rosas y plumas,
verdad dijo el que dijo que un abismo
media entre mi miseria y tu fortuna.
Mas yo no cambiaría
por tu lecho mi lecho,
pues rosas hay que manchan y emponzoñan
y abrojos que, a través de su aspereza
nos conducen al cielo"

"En las orillas del Sar"

O ceo, Deus, a fe, a relixiosidade, que grandes temas para Rosalia!. Deus é o criador da beleza, repartidos de xustiza, Deus compadece-se das misérias humanas. De novo M. Mayoral reduce-nos a un esquema este punto vital en Rosalia:

1) Hai dor no mundo, mais Deus compadece-se do home, remedia-o e recom pensa-o na outra vida.

2) Hai dor e o home rebela-se, mais o exemplo dun Cristo sófrinte e a vaga esperanza dunha vida melhor serven-lhe dé consolo.

3) Hai dor e nada xustifica-o, o home é un ser desciñadoreamente só e dolorido.

A imaxe de Sta. Escolástica produce en Rosalia unha emozón artístico-relixiosa:

"Y orando y bendiciendo al que es todo hermosura
se dobló mi rodilla, mi frente se inclinó
ante él, y conturbada, exclamé de repente:

¡Hay arte! ¡Hay poesía!... Debe haber cielo. ¡Hay Dios!

Son abondosas as descripcións de paisaxes ou as referencias á natureza na obra rosaliá. Compre destacar que a natureza de Rosalia non é a natureza en xeral, senón a galega, principalmente. O sentimento da natureza e o sentimento da terra é imposíbel separalo. Rosalia ama, por riba de todo, a "sua" natureza, a Galiza.

Castela é a gran nemiga de Rosalia, en contra de ela embiste a Galiza, compara os desertos daquela cos verdes prados e montes salvaxes desta.

O rocío que cae na nitinha do verán, nubens ao solper, árbores verdes, sombras frescas, son herencias creras do seu primeiro romanticismo ("La flor").

Do mesmo xeito que Machado ama no seu Guadarrama, Rosalia ama ás árbores: os pinheiros e sobre todo as encinas e os carvalhos que para ela simbolizan o maxestoso pasado de Galiza=

"Pero tú, sacra encina del celta
y tú, roble de ramas añosas
sois más bellos con vuestro follaje
salpicadas de fresco rocío
donde quiebra sus rayos la aurora,
y convierte los setos profundos
en mansión de gloria"

"En las orillas del Sar"

Comprendemos perfectamente porque Rosalia rexeita a Castela neste aspecto, pois Castela é a sequedade e o calor, a monotonía, o tédio... Rosalia prefire refuxirarse nos seus carvalhos, lhe arrolla a atmósfera candente, a auga insoluvre e o silencio monótono. Rosalia, a pesares de todo prefire o invernal, o barulho da choiva e vento, as paisaxes grises,

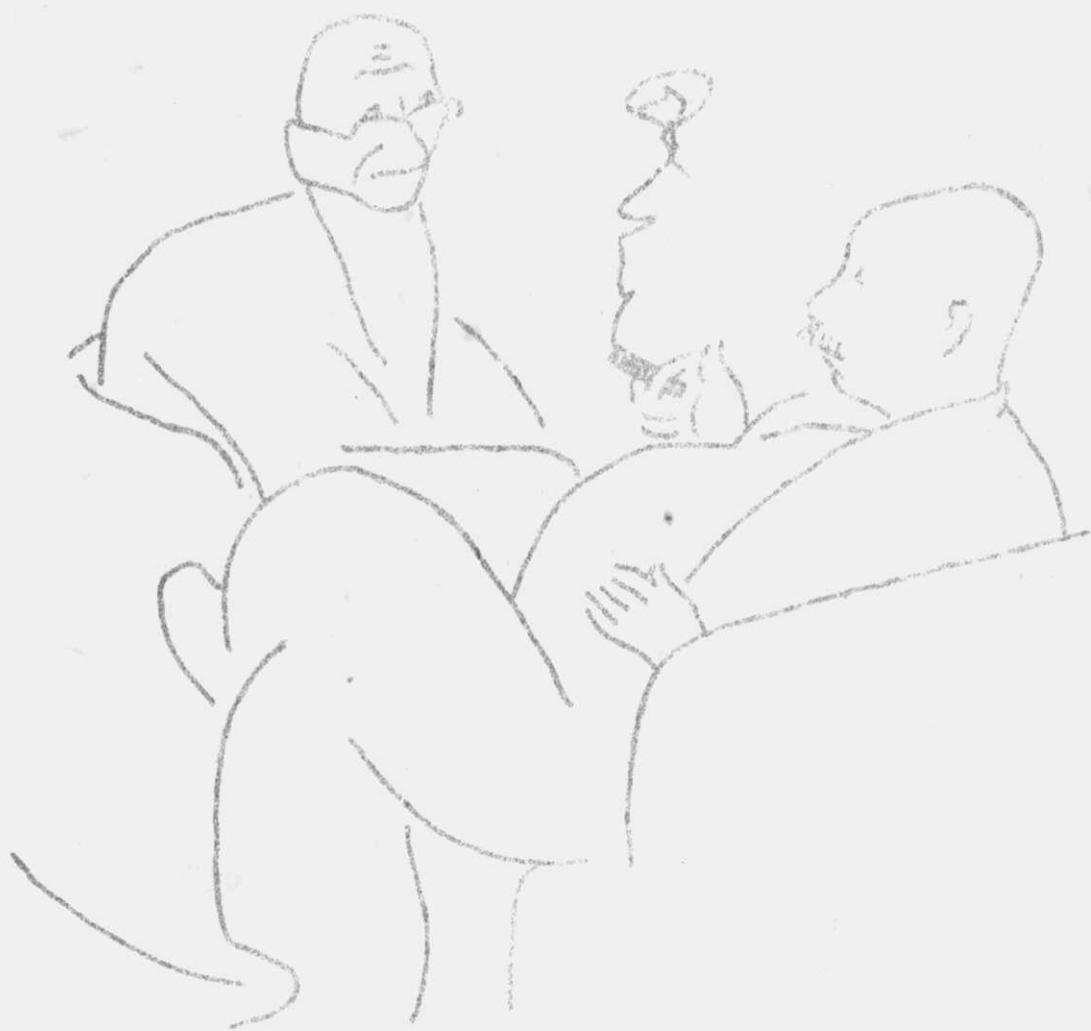
dente, a auga insolusolubre e o siléncio monótono. Rosalia a pesares de todo prefire o invernal, e o barulho da chiva e o vento, as paisaxes grises, como Pio Baroja nas suas "Vidas sombrías", e con estas paisaxes pretende-nos comunicar a sua tristura, a sua lori.

En cante nos animais, os paxaron son os máis repetidos nos seus versos, e si gnifican a ledicia e o sosiego.

Estreveria-me a dizer que o amor de Rosalia polos seus bosques, os seus montes, as suas alboradas, amosa-nos tamén outro amor, o da terra onde naceu. Cando ela chora sofre, entristeze-se, o primeiro campo onde reflecta os seus sentimentos é o da natureza.

Seria moi longo para un artigo seguir falando e falando de mil e unha cousas más, coido que como galego cumprin a minha misión de me acercar á nosa alma interior, en conhecer un pouquinho más a un dos meirandes poetas do mundo. E quero tenzoar rematar este artigo, para intentar acercarnos más ao ambiente de Rosalia, cun cadro, por medio do cal comprehendemos-los seus temas, ós veces ledos, outras veces tristes. Linda negra, como a sua sombra: imaxinemos-nos pois unha casa tradicional galega, de pedra, cos seus marcos e balcons típicos da bisbarra, de madeira, con enredadeiras cobrindo algo más da metade da casa, un dia grisáceo, con numeros cor plomo; chove a cito. Dentro da casa, unha dona, a carón da feira, na tabla, fica olhando cara ao exterior coas fenestras abertas de par... Está só na sua habitación, no lonxe se ouve o chiar dos carros de bois, pesados, pola lama, no baixo da casa, debilmente deixánse ouvir os diálogos dos seus fillos, como os de todos os rapazes nun dia de chovia, así durante horas e horas, e a chuva non deixe de cair.

CARLOS ALEXANDRO COLMENERO CAL.

- Yo pongo aquí la necesidad de saber algunas cosas
- Es que las personas no se sienten en los demás